

Handlingsplanen er arbeidet fram av
Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren
og Norsk kulturråd.

Kysten er i endring – Kystkulturen er en ressurs

De fleste nordmenn bor langs kysten. Det er behov for å synliggjøre kysten og de rike kystressursenes betydning for framveksten av det moderne Norge. Kystkulturen har vært lite prioritert og på grunn av endringstakten i kystsamfunnene er en del av kunnskapen og minnene i ferd med å gå tapt.

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd vil synliggjøre kystkulturen som kilde til kunnskap, opplevelse og verdiskaping.

Foto: Frode Piskog/ Kysten i bilder/ Kystverket

Foto: Morten Ellingsen/ Fiskeridirektoratet

Foto: Espertunvalget for fisk

FELLES HANDLINGSPLAN FOR KYSTKULTUR 2011 – 2014

Postboks 185 Sentrum
5804 Bergen
Tlf: 03495
postmottak@fiskeridir.no
www.fiskeridir.no

Direktoratet for kulturminneforvaltning
Dronningensgate 13
Postboks 8196 Dep
0034 Oslo
Tlf: 22 94 04 00
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Postboks 1502
6025 Ålesund
Tlf: 07847
post@kystverket.no
www.kystverket.no

Postboks 8052 Dep
0031 Oslo
Tlf: 21 04 58 00
post@kulturrad.no
www.norskulturrad.no

FELLES HANDLINGSPLAN FOR KYSTKULTUR 2011 – 2014

Nye transportmønstre, havnestrukturer og effektivisering av havnefunksjoner, endringer i ressurstilgang, fiskeriflåtens sammensetning og infrastruktur på land med mottak og foredlingsbedrifter har skjedd og skjer fortsatt raskt. I befolkningssterke områder er det arealpress med utbyggingsinteresser og privatiseringstendenser. I tillegg vil klimaendringene gi sterke utslag langs kysten. Konsekvensene er dramatiske, og får betydning for bosetting, næring, arbeidsplasser og bevaringsforhold for kulturminner i kystsamfunnene.

Kystkulturen utgjør i samspill med natur og andre stedsressurser et fundament for videre utvikling av et sted eller region.

- Kystkulturen bidrar til attraktivitet for bosetting, næringsetablering og reiseliv.
- Kystkulturen er utgangspunkt for transformasjon og stedsutvikling i kystsamfunnene.
- Kystkulturen tilbyr gode møteplasser for dialog, kunnskapsdeling og samhandling.
- Kystkulturen er inspirasjonskilde for innovasjon og næringsutvikling.
- Kystkulturen gir nyttig kunnskap om bærekraftig utnyttelse av naturressursene.

Realisering av potensialet krever et bredt perspektiv hvor miljømessig, sosial, kulturell og økonomisk verdiskaping er gjensidige utviklingsprosesser.

Mål med handlingsplanen

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd vil synliggjøre kystkulturen som kilde til kunnskap, opplevelse og verdiskaping ved å bidra til

- helhetlig forvaltning hvor vern, formidling og bruk ses i sammenheng,
- integrert forvaltning hvor hensynet til kystens kulturminner og kulturhistorie innarbeides på ulike fag- og sektorområder, samt
- levedyktige kystsamfunn ved å aktivisere kystkulturens ressurspotensial for enkeltmennesker, for lokalsamfunn, regioner og for næringer

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd ønsker et bredt samarbeid som involverer befolkning, frivillige, museer og andre forsknings- og kunnskapsmiljøer, næringsaktører, kommuner, fylkeskommuner og sektormyndigheter.

Direktoratene samarbeider med de 3 maritime museumsnettverkene: Fiskeri- og kystkulturnettverket (Museum Vest er koordinator), Kystverkets etatsmuseum (Lindesnes Fyrmuseum er koordinator) og Sjøfartsnettverket (Norsk Maritimt Museum er koordinator),

Nettverk og møteplasser for faglig utvikling

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd ønsker å være en katalysator for kystkulturprosjekter og –aktiviteter og vil legge til rette for møteplasser og nettverksbygging.

Kystkulturkonferansene er et tilbud til personer og miljøer fra hele landet som arbeider med kystkultur eller som ønsker å ta i bruk kystkulturen i utviklingsprosesser. Direktoratene vil i tillegg arrangere verksteder med fokus på avgrensede problemstillinger. Aktuelle temaer er vern, plan- og bygningsloven som redskap for å ivareta den fysiske kystkulturen, stedsutvikling i havneområder, digital formidling, fiskeriforvaltningens virkemidler og næringsstrukturer.

Fortellinger om kyst-Norge

Sammen med de tre maritime museumsnettverkene har Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd igangsatt samarbeidsprosjektet Fortellinger om kyst-Norge. Formålet er å synliggjøre det historiske bakteppet for utviklingen av Norge som selvstendig stat, og rette søkelyset mot betydningen sjøfart, fiskeri og andre kystnæringer har hatt for bosetting og økonomisk, sosial og kulturell utvikling. Prosjektet skal bidra til økt kunnskap, interesse og engasjement for kystens kulturhistorie og kulturminner. Heftene brukes i museumsformidling, skole og utdanning, fiskerinæring og reiseliv.

Følgende hefter er pr. september 2011 produsert eller under planlegging:

- Kyst- og havlandet – Kyst-Norge i et historisk perspektiv
- Ressursar til låns – Sild og anna pelagisk fisk
- Riksvei nr. 1 – Om maritim infrastruktur
- Den norsk-arktiske torsken og verden – Om torskefiskets historie
- Verdens fraktemenn – Om norsk utenriks sjøfart
- Åker kan òg være blå – Om havbruksnæringen
- Hval, veid, fangst og norske kyster
- Coastal and maritime Norway (tilpasset engelsk versjon av det første heftet).
- Kystens byggeskikk (høst 2011)
- De reisende – Om romfolkets kysthistorie (høst 2011)
- Den sårbare kysten – Kysten i et miljøperspektiv (vår 2012)
- Båtens kulturhistorie (2012)
- Sjøfolk (2012)
- Det svarte gull (2012)

Fortellingene vitner om variasjoner i ressurstilgang og teknologisk utvikling som har gjort det nødvendig for kystbefolkningen å kunne snu seg raskt rundt. Fortellinger om kyst-Norge vil være fellesrammen for markering av grunnlovsjubileet i 2014.

Representativitet

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd ønsker at utvalget av kystkulturminner og kulturmiljøer som blir tatt vare på, skal stå i forhold til den store betydningen kysten har hatt og har for samfunnsutviklingen. Det er behov for en gjennomgang av status på de ulike kystkulturfeltene og en vurdering av hva som skal til for å gi et godt representativt bilde av kystkulturen.

Levende kystkultur

– Sektorsamarbeid i utvalgte lokalsamfunn og regioner

Kystkulturen holdes levende gjennom vern og bruk av kulturminner og kulturmiljøer, engasjerende kulturhistorisk formidling og synliggjøring av kystkulturkunnskap og – tradisjoner. Levende kystkultur gir gode rammer for utvikling og verdiskaping.

Fiskeridirektoratet, Kystverket, Riksantikvaren og Norsk kulturråd vil legge til rette for bedre samarbeid mellom museer, kulturminne-, fiskeri- og kystforvaltning på lokalt og regionalt nivå. Dette sektorsamarbeidet er samtidig et godt utgangspunkt for regionale partnerskap også med andre aktører. Vi ønsker dialog og utprøving av hvordan etatenes virkemidler sammen med andres virkemidler kan bidra til gode løsninger for forvaltning av kystkulturen. Aktuelle samarbeidstema er utvikling av kystturisme, sjømatnæringer og stedsutvikling.

I 2012 er det innledet samarbeid om følgende:

- Direktoratene vil sammen med regionale myndigheter i Troms og Finnmark tilby et nettverk for læring, erfaringsutveksling og koordinering av lokale prosjekter som legger vekt på kystkultur som utviklingsressurs.
- Området rundt Lindesnes fyr – et av fem representative områder i Kystverkets verneplan for maritim infrastruktur – skal dokumenteres og formidles digitalt blant annet gjennom filmer. Et ledd i prosjektet er å legge til rette for at turistene, underveis på reisen, kan hente ut relevant stedfestet nettbasert informasjon (geotagging), jf. samarbeidsprosjektet Kultur- og naturreise.